

יורען ווען זיך דא דייטשע שפראכע דיא אונגארישע פערדערענגען לאסען וואללען, זעלבסט פיר עסטערייך איז עס ניכט מערה נישט צוליב, ווען אללעס דייטש ווייזט וואס נעמאלס וועט אונד דאזן שפראכען ווירד, אונטער דייטשלאנד צו קאממען! — און האבע ניכט בלאס דיא אויטאקליטען, זאגערן איך שאן זעהר פילע ניכט-אויטאקליטען אנגערייב-טען, נאך לוינא וואס נעמאלס וועט אונד דאך האבען ער שאן פאן מינער שארפען פערדער אונד פאן מינעם שארפען מנדע פילעס צו לעזען וויס-צו הארען בעקאממען! (וויא אונזערע לעזער וויס-טען, וואר עס משהרנאמאני, וועלכער פאר צווייא יאהרען רען מיניסטער-פרעזידענטען לוינא נע-שפירטע האמטען, וועט ענטשלינגען הויכשולד דער ווען, איז וואהל ניכט דיא בעסטע, אבער זייען ווי פראך, דא עס זיך איבערזייטעט נע-שפירטע.)

מאדען בענגען היער וויא איך נאך אין פילען לאנדעס-וואהל-בעזירקען דיא רייכטמאס-וואהלען, דאס הייסט-אנטערעסטע איז היער אויף דיא מהעדענישטמאס נערוכטעט, ווא דיא וואהל-שאפט צווישען דער פאלק-אונד הארנ-מאריא שטאטעפירען ווירד, וויא מאן שאן פאר-איי-בער רעכענט, איז דער ווען דעם הערן הארן נע-בערט, פאן דען 2980 וואהלבערעכעניגען בענגען דער מהעדענישטמאס האבען, ביז יעצטס נאר 2081 וועלכער הארע וואהל-ענטעטע נעמאלס, 949 נע-אויף ביז יעצטס איינבעלבען — אונד פאן דע-וען 2081 וועלכערן נעראדען צוויא הייסטעל דער הארן-מאריא אן — אריבערעס ווערדען ווי שאן פרייזאג זיכער אונד נעוים אבער דיעס אנגע-נעדייטען מעלדען קאנען.

דער שיעקליכע וואלקענברוק

נאך אסטער הורבערעס אין וועה-נע-שווא דיא שטאט אפען אונד נאך אסטער פילעסן דיא שטאטען דער איינבעלבען ווען דעם פערלוסטעס געהערט אפטיילע-מיליטערי, זייט דעם יארע 1897 האסטע דיא אנטאליע-הייס-מאדע איינען וואלכען שיעקליכע וואלקענברוק ניכט ערלעבט, דאמאלס ווא איך אז אין וואל-קענברוק, וועלכער הונדערטע מענטשן, דיא אויף דעם בלאקסבערג שפארטען ווארען היינטער אין דיא האנע שוועסטער, ווא איך אהרען טאך נעפען דיא האבען, נאך יארע לאנג ווירד מאן היער אן דען 26-טען יוני 1875 דענקען אן וועלכעס דער וואלקע-נברוק אז פילע מענטשן ענטשערער מאדעסע אפער ווא אים איהר נאמעס פערמאנען נעמאלס ה-אסטע.

דיא דאני ווא דעסמאל ניכט אויסגעשרע-טען, זאגערן דיא פאן דעם געבידע העראכטע-טען פערדען וואסער-שפראמע האבען אללעס, וואס איהנען אים ווען וואר, אז פארטייטעסן, אלס אב עס לייכטע פערדען ווערען, פסטע נעמוערטע הארע הייער ווארדען וויא אין קארטענאווי-אוי-געשטירצט אונד דיא מוערן פארטערעסען ארער זאך צו גורבע נעריכטעט דאס קיין פענס אין דע-זעלבען ווארען דאך.

אין דעם אפער שטאט-מחילע, וועלכער ניישפילט הייסט, עקסיסטירט איינע נאמע פלע-טע קורבע הייסט 4 עקסיסטירט אפרינגען, נעמאל וואסטע ביז יעצט, דאס אונטער דיעזער קורבע איינע גרויסע איז, אין וועלכער מענטשן בענראבען לענגען. — אונד נון קאם דאס וואסטער אונד ענט-דערטע אללעס, דיא מוערן ווארדען אים איינע בליקע פאם וואסטער פארטעניוסען, דאס וואסטער האנג אין דיא קורבע אונד שפיענעטע דען ער-באדען, ווארען פילע מאדעס אונד מענטש-לעב-ניג פאם וואסטער היינטענישעס ווארדען, אונד עס וואר שיעקליכע צו ווערען, וויא דיא אין מענטש-קאפ, הארט אין קאנכער שרדל אונד ווערער-דאס איז נאמעס, שיעקליכע פאם וואסטער-ער-אונד היינטענישען ווארדען, קלאפטערהאך וואר דאס וואסטער אין דער קורבע אונד האסטע אללע בורדער אונד איינבעלבען אויף שיעקע צעברא-בען אונד היינטענישעס.

דיא אנטאליע דער נעמאלטעסן מענטשן איז נאך אסטער ניכט פסטענישעמעלעט, ביז יעצט דאס מאן, וויא וויר בערויסע נעמעלדעט האבען, איינע פילעס מענטשן איינפעלדען, דער שארען, וועלכע בלאס אין אפער ווא-מא-מא-איינע הייסטע ווארדען, בעלישט זיך אויף איבער דיא מיליאנען, אונד אין דעם בענאכטאפען אפ-פראמאנאט אונד אבער צוויא הייסטעל דער ווי-נע-מאלטע פערטענישע ווארדען, דיא אפער איינע-באדע-שטעטע, וויא איך נאך מעהרערע באדע-שפיעקע ווען אנטפארמא-נעמאלס ווארדען.

פאן דיעסן פילען אנטאליעס-האללען, וועלכע ווערערען דיעסן שיעקליכע וואלקענברוקעס פאר-קאממען ווערדען פאלגענדע שיעקערהאפטע זיי-עלעדישען עפערעט.

פאן דען פערדע-באדע-וואנגעס, וועלכע אן יענעס אנטאליעס-בערען פאן אלט-אפען אים קא-ווער-באד נעמאלטע ווערען, זינד צוויא פער-איי-נליכט, אין וואנגען ווארדען פאם וואסטער אין דיא הארע נעראבען דאס פערדע ווארדע פארטעני-עסן אונד נעמאלטעס, איינע 35 יעהרע יודישע פרוי, וועלכע איינע 12 יעהרען קנאבען אין דער

האנד האסטע, ווארדע זאמטס דיעסן קנאבען פאם וואנגען היינטענישעס אונד מיט דעם גרא-טען וואסטער-שפראמע אין דיא דאניא נעשלידערט, מיטטער אונד קנד ווען אין דען וועללען שפירלאן פערשוואנדען!

אין דעם זאגענאנטען העכטישען הויזע זאס דאמאלס איינע פרוי זאס אהרען דרייא קינדערן אין דער שטובע, דאס היינטענישע וואסטער, וועלכעס פילע שיינע מיטענישעסן האסטע, האט דיא מיער דיעזער שטובע הויכענישלאגען וואכיא-אוי קנד לויך צעדרוקט ווארדען, האלב וואכ-זיינע פאר שיעקענישעס ווארדען ווא אונזערע צווייא קינדער אויף דען הארען קאסטען, אבער אויף דיע-זע ווארדען פארטענישעס אונד נעמאלטעס אונד ניר דיא שטעטע קאנטען דיא היינטע-איינבעל-נאך דעסטען אבער אויף הארע פילע ווען פאן דען שטיינען זא ערשלאגען, דאס זא אויף צייט אהרעס לעכענס אין קרופפלע בליבט.

אום איינע צווייטען הויזע זאס איינע מיטטער אהרע שידען קנאבען פאן דעם וואסטער פארט-נאך דער דאניא היינטענישען, אונד איהנע העלפען צו קאנען.

אין איינע ציענע-ברענגעניש וועלכע דעסטעטען זיך דיא אריבערען אויף דיא הארע דעם היי-נע-אפיעס, פלאטעלעך ענטשטאנד אבען אין פיער, אנטען וואר ווערער דאס הייסטע וואסטער, זא דאס דיא אריבערען צווייטען פיער, אונד וואסטער שוועכטען אונד ענטענערע פערבראנגע אפער ער-שודקען ווארדען.

איינע בערדע פאן דער געוואלט דעם שטוד-מעס אונד דעם וואסטער-שפראמע קאנן פאן מאן זיך מאכען ווען מאן בעלעכט, דאס אין 90 יע-נער שיעקער איינעבאדעוואנגען ווא זיין שרעק-בלאז איינעשטודעט ווארדען.

זאנגא זאס מ'טעטן אים ישראעלי-קאפע אין אלעס, וויא אויף איינע ערשטעס-נען שטראף-ווארען, דיא אפער וועלכע ווא וואכ-זיינע ווא וואר זאמסטאני ניכט צו הויזע אונד אלס זא נאך הייער קאם, וואר דאס הייז איינעשטודען אונד אפער אהרע מאכטער זאמטס שווענער-ווען אונד נעקעל ווארען אונטער דען מיערן בענראבען, נע-בען איהר וואר אין 4 יעהרע קנאבען, וועלכע איינע פירע זא דען איינעשטודען ווערען האסטע, דא ער פילעס צוואנציגען קנאבען פארטעני-עסן אונד אריבערען, עס ווייס ניכט, דאס דארט ווען עלטערן בענראבען לענגען!

פאן דעם אפער נעברען קאם אין ער-פאר זאמסטאני אבער אויף איינע וואנגען נאך הייער נעמאלטען, מאן ווארעט זא לעבען צו בלי-בט.

פאלליעטאן

דיא סאבבאט היינע

(29-טע פארשענונג)

דער פאלליעט פייסט קאנאלע, נאמעס שטאט-א-רוסק, דער אקעל דעם קאניעס וואר עקראנטק דיא אפטייען ציעניגאנאוסקי אונד קוסא וואס-טען דאס דער קאניע ווען אקעל ערען אבער צו בע-נען בעלעטען.

מאן מוסטע נון שפאנען אויסשיקען אום צו ער-פארען, וואן דער קאניע ווען קראנקען אקעל בעווען ווירד. —

אלס מאן נון דיא שטודע דער אקוסט דעם קאניעס ערפארען האסטע, שפעללעך זיך דיא פערשווארען לוי-עטער אין דען ווען צור בעשטישטען אבער-שטודע קאם נון דיא קאנאלע קושטע אין בענלישונג פאן 6 פערואנען העראנעפארען.

דיא קאמט פלאטעלעך 6 מענער, אלס רוסישע אפ-פיערע פערקלעדעט, אן דען וואנען העראנעשטען אונד האבען דעם קאנאלען קושטער בעפארען, שטענען צו בליבען. —

ווען פירטס איהר דיא אין דעם וואנגען 7 פראמע דער פערקלעדעט רוסישע אפפיער, וועלכע אבער אין ווירקליכקייט אין פאלליעט פערשווארען וואר.

זיינע מאיטעסע דען קאניע 11 אנטווארעטען דער איינשטאט.

דאס קאנן ניכט זיין, דער קאניע פלעגט זא שטעט ניכט אויספארען!

מיש וועלכעס נעמע האלפעס איהר אום הייער אויף 99 —

הויך דאס דעס אהרער מאיטעסע דער קאניען פאן רוסיאני מוסטען וויר ביזא נאכט יעדען דעראיינען וואנען איינעוואכער.

ווען איהר איינע וואלכען אייפראן האכט (וואס דער קאניע דאן מוסטע איהר אז פארטעס מ'דען קאניע קענען!) —

זא? דאס וואללען וויר אין דיעזער פוסטען נאכט נור ווייסען!

עס ווארדען נון נעשפילען אונד אום איינעבלעך ערשינען איינאנדרויסן פאלען, וועלכע דען קאניע נע-וואלשאס אים דער קושטע הערענישעסן האבען.

דיא בעלישונג דעם קאניעס וועט נון דיעזען א-נישע אבצו-ווערען עס נעשטאנד נון אין הייסער קאסטע עס קיאכט אין שום — אונד איינע פאן דער קאנאלען בענלישונג שטייטעט מארש ניערען.

דער קאניע ווארדען נון פאן דען פערשווארען שפעל-אויף אין פערדע נעשלעסט, זא דאס דער קאניע דען הוש איהר איינען שיה פילדען האסטע דאס פלעטע ווארדען נון צווישען דיא איינען פערשווארען הייסע אין דיא מוסטע נעמאלטען איהר פאלליעט נעמאלטען.

מאן וויר זיך וואהל ווארדען, וויא דיעסן אויף אפפיער נאכט דער שטאט ווארשיא נעשענען קאנען, אבער דאמאלס וואר מאן פארשווערעטען אן וואלכען לעיס

נעוואנגט, וויל דיא רוסען אייסטער אויף וואלכע לעבערעך ווייזע דיא פאלליעטן שפאנען איינפואנען שפעלען.

אלס נון דיא הייסער מיט דעם קאניע אייסטער וויר-טער דאפאנעטלאגען ווארדען דיא נאמע דער קאניע: ליענס עס אין איינער אבזיכט מ'ד צו ערפארען, זא שטודע עס נליך; וואללע איהר אבער מ'ד אום לעבען ערפארען.

דאן מוסטע איהר מ'דאדעס בעהאנדלען, אויך ביז וואלכע הייער-אנשפיערענען צו פערדע ניכט נעוואנגט, אויך ביז אייסער נעמט שלעכט, דער זאמסטעל אים הארט, אויך ביז אייסער שפארען, מ'ד לענגער אויפריכט צו ערפארען!

דער אפיעס קושא אנטווארעטען ניכט זאגערן ערשיינעלע דען נעפעלע, דעם קאניע איינע נעשעניעס פערדע מיט איינעם בעסטען זאמסטעל צו נענען איינער דער פערשווארען מוסטע איינען הוש אונד איינען שיה הייער-לייזען, אום און דעם קאניע אלס עיוואשן פיר ווען פער-לאפען וואסן צו נענען.

דער קאניע וואר איר דאמאלען צום ערשט 30 יארע אלט, ער וואר אין דעם משהייער אונד נעבלישעטער מאנע, אבער אונטער דען דאמאלען פערשווארענען אונד ערשיי-טענען וואר ער צו שוואך, אום איבער דיא פאלען רענייערן צו קאנען.

דער קאניע ליעס זיך פאן פורסט אונד שידקען ניכט היינטיק אונד אלס דיא הייסער אין אהרעם שפעלען לויטע נענען דאס דאך פיליגער נעשטען ווען, דיא זאמסטע דער קאניע: נעשטע אום דאס איהר ניכט נאך בעראני קאסטע דען דאס אום רוסישען מיליטען!

דייער משהייער שפראכע בראכטע דיא הייסער צום נאכערנען, זא האבען ווארדען איינעווערען, דאס וואר זיך